Vasileia Desipri
ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΨΗΦΙΑΚΑ ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
18.01.2023 11:49

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
46,7 ΧΛΜ ΛΕΩΦ. ΑΘΗΝΩΝ ΣΟΥΝΙΟΥ
Τ.Θ. 712, Τ.Κ. 19013 ΑΝΑΒΥΣΣΟΣ

Ανάβυσσος : 18/01/2023

Αρ. Πρωτ.: 20011/286

Πληροφορίες: Γραμματεία Διευθυντή ΕΛΚΕΘΕ
Τηλέφωνο: 2291076466
Email: president_secretary@hcmr.gr

Θέμα: Προγραμματική Συμφωνία μεταξύ Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και ΙΤΕ για την υλοποίηση του έργου ΤΑΛΩΣ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) πληροφορήθηκε, μέσω της σχετικής ανάρτησης στην ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων, για την απάντηση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κ. Γ. Πλακιωτάκη, στα ερωτήματα που είχαν τεθεί από κόμματα της Βουλής σχετικά με το έργο «*ΤΑΛΩΣ – Παρακολούθηση και Πρόγνωση Ακραίου Καιρού για την Ασφάλεια της Ναυσιπλοΐας*». Το έργο έχει προϋπολογισμό 30 εκατομμυρίων ευρώ (πλέον ΦΠΑ) και η υλοποίησή του ανατέθηκε, χωρίς καμιά διαβούλευση, στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), μέσω προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ) και του ΙΤΕ.

Σύμφωνα με την προγραμματική συμφωνία, το περιεχόμενο της οποίας μάθαμε επίσης από την απάντηση του κ. Πλακιωτάκη στη Βουλή, το ΤΑΛΩΣ αποτελεί ένα καινοτόμο σύστημα παρακολούθησης του καιρού, με προηγμένες τεχνικές ραντάρ καιρού (για υετό και άνεμο), τεχνικές lidar (για νέφη και αιωρήματα) και φωτομετρίας (για ακτινοβολία), που θα υλοποιούνται από επίγειους μετεωρολογικούς σταθμούς και εξοπλισμό για την καταγραφή κεραυνικής δραστηριότητας. Οι παρατηρήσεις του ΤΑΛΩ θα υποστηρίζονται από μεγάλο όγκο δορυφορικών δεδομένων, τα οποία θα λαμβάνονται δωρεάν από τη δορυφορική κεραία που αποτελεί μέρος του εξοπλισμού του, ενώ, στο σύνολό τους, θα υποστηρίζουν τις υπηρεσίες πρόγνωσης ακραίου καιρού και κυματισμού, οι οποίες θα αξιολογούνται περιοδικά. Τέλος, σύμφωνα πάντα με την προγραμματική συμφωνία, όλα τα στοιχεία του συστήματος ΤΑΛΩΣ θα λειτουργούν συνεργατικά μεταξύ τους, με στόχο την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα, τη βελτίωση της ασφάλειας λιμενικών εγκαταστάσεων, μέσω της παροχής έγκυρης και έγκαιρης μετεωρολογικής πληροφορίας στους αρμόδιους φορείς, με την κάλυψη των περιοχών της Κρήτης και του νοτίου Αιγαίου.

Το ΔΣ του ΕΛΚΕΘΕ, δεν είχε καμία πρότερη ενημέρωση ή οποιασδήποτε μορφής επικοινωνία με το ΥΝΑΝΠ, σχετικά με το εν λόγω θέμα, και πληροφορήθηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου 2022 από τον ηλεκτρονικό και γραπτό τύπο την ανάθεση του έργου ΤΑΛΩΣ στο ΙΤΕ, ενώ είναι προφανές ότι το περιεχόμενο του έργου αφορά σε αντικείμενα, τόσο ερευνητικού όσο και επιχειρησιακού χαρακτήρα, που θεραπεύονται από το ΕΛΚΕΘΕ (π.χ. σύστημα ΠΟΣΕΙΔΩΝ) και από το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, ΕΑΑ (π.χ. meteo.gr), και των οποίων η συνάφεια με τα δύο αυτά Ερευνητικά Κέντρα είναι αδιαμφησβήτητη και καθορισμένη στους Οργανισμούς τους.

Το ΔΣ του ΕΛΚΕΘΕ εκτιμά ότι η απάντηση του αρμόδιου Υπουργού (Αριθ. Πρωτ.: 1500.1/ 87854/2022/359-360-363-368) δεν αποκρίνεται σε κανένα από τα εύλογα και σοβαρά ερωτήματα που έχουν τεθεί από τους τέσσερις Συλλόγους Εργαζομένων και Ερευνητών του ΕΛΚΕΘΕ και του ΕΑΑ, με κοινή τους ανακοίνωση, καθώς και από τα κόμματα της Βουλής, σε σχέση με την ανάθεση ενός έργου, τόσο μεγάλου εύρους και κόστους, στο ΙΤΕ. Η δε αναφορά του Υπουργού στο μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ ΕΛΚΕΘΕ και Ενιαίου Κέντρου Έρευνας και Διάσωσης, στο πλαίσιο του έργου MEDOSMoSIS, κρίνεται ως προσχηματική. Το συγκεκριμένο μνημόνιο συνεργασίας υλοποιείται από πλευράς ΕΛΚΕΘΕ στο πλαίσιο της Εθνικής Ερευνητικής Υποδομής HIMIOFoTS (Ελληνικό Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης, Πρόγνωσης και Τεχνολογίας των Θαλασσών και των Επιφανειακών Υδάτων), η οποία από τον Οκτώβριο 2021 βρίσκεται σε καθεστώς μηδενικής χρηματοδότησης από πλευράς συναρμόδιων υπουργείων.

Από την προγραμματική συμφωνία μεταξύ του ΥΝΑΝΠ και του ΙΤΕ, που δόθηκε στη δημοσιότητα, προκύπτει ότι το ΙΤΕ, ως φορέας υλοποίησης και λειτουργίας του έργου, αναλαμβάνει για πέντε (5) έτη τη λειτουργία του συστήματος ΤΑΛΩΣ, τη συντήρηση του εξοπλισμού και την επεξεργασία των δεδομένων, τα οποία θα αναμεταδίδει στα πληροφοριακά συστήματα που διατηρεί και λειτουργεί ο κύριος του έργου (ΥΝΑΝΠ) για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.

Η αποδοχή εκ μέρους του ΙΤΕ ενός τόσο σημαντικού ρόλου παρακολούθησης και πρόγνωσης καιρού και κυματισμού, προκαλεί μεγάλη έκπληξη, καθώς:

- Βρίσκεται σε πλήρη αναντιστοιχία με τις ερευνητικές δράσεις του ΙΤΕ.
- Αναδιατάσσει αυθαίρετα τον ερευνητικό χάρτη της χώρας, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (Ν. 4310/14, άρθρο 11.1), καθώς και του αρμόδιου υπουργείου για την Έρευνα και Καινοτομία (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ΥΠΑΝΕ), αφού οι αντίστοιχες ερευνητικές και επιχειρησιακές δραστηριότητες προβλέπονται με απόλυτη σαφήνεια στους Οργανισμούς του ΕΛΚΕΘΕ και ΕΑΑ, δύο δημόσιων ερευνητικών φορέων της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας του ΥΠΑΝΕ.
- Εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την ορθότητα της σύνταξης των προδιαγραφών για τις προμήθειες (τόσο των οργάνων, όσο και των υπηρεσιών) που θα πραγματοποιηθούν, καθώς και για τον έλεγχο της τεχνικής πληρότητας και ποιότητας των παραδοτέων που θα προκύψουν. Είναι πέραν πάσης αμφιβολίας ότι το ΙΤΕ δεν διαθέτει τεχνογνωσία σε ανάλογου είδους συστήματα και υπηρεσίες, στον βαθμό μάλιστα που αυτές προορίζονται να λειτουργήσουν επιχειρησιακά.
- Θέτει σε κίνδυνο την πορεία υλοποίησης και λειτουργίας του συστήματος ΤΑΛΩΣ και της αντίστοιχης χρηματοδότησης, αφού το ΙΤΕ δεν διαθέτει την οποιαδήποτε εξειδίκευση και εμπειρία στην εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση αντίστοιχων επιχειρησιακών συστημάτων παρακολούθησης και πρόγνωσης καιρού και κυματισμού.

- Δεν συνάδει με τη λογική της οικονομίας κλίμακας, αφού αντίστοιχα επιχειρησιακά συστήματα παρακολούθησης και πρόγνωσης λειτουργούν ήδη εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες στα Ερευνητικά Κέντρα ΕΛΚΕΘΕ και ΕΑΑ, ενώ προβλέπεται και η άμεση αναβάθμιση της υποδομής του ΕΑΑ στο πλαίσιο του έργου ΝΟΑ-AEGIS/ΠΑΓΓΑΙΑ που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) με 66 εκατομμύρια ευρώ.
- Τόσο το ΕΛΚΕΘΕ, όσο και το ΕΑΑ, απαρτίζονται από Ινστιτούτα που διαθέτουν ερευνητικές ομάδες και επιχειρησιακά συστήματα (Σύστημα ΠΟΣΕΙΔΩΝ – https://poseidon.hcmr.gr και ΜΕΤΕΟ – https://meteo.gr) που ασχολούνται εδώ και δεκαετίες με την παρακολούθηση και πρόγνωση καιρού και κυματισμού σε θαλάσσιες περιοχές της χώρας. Πέραν της επιστημονικής τους αριστείας και της διεθνούς αναγνώρισής τους, τα συστήματα αυτά είναι και ιδιαίτερα δημοφιλή στο κοινό, όπως μπορεί να διαπιστωθεί από τον πολύ μεγάλο αριθμό επισκεπτών (αρκετά εκατομμύρια σε μηνιαία βάση) που χρησιμοποιεί τις ιστοσελίδες τους, καθώς και τις αντίστοιχες εφαρμογές που έχουν αναπτυχθεί για φορητές ηλεκτρονικές συσκευές. Επομένως, το σύστημα ΤΑΛΩΣ θα μπορούσε να προκύψει ως η φυσική επέκταση και αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων συστημάτων παρακολούθησης και πρόγνωσης καιρού και κυματισμού. Με την εξοικονόμηση πόρων από την ύπαρξη των υφιστάμενων συστημάτων του ΕΛΚΕΘΕ και ΕΑΑ, μέρος της χρηματοδότησης του ΤΑΛΩΣ θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για επιπλέον προμήθεια ραντάρ μέτρησης κυματισμού και επιφανειακών ρευμάτων, τα οποία θα μπορούσαν να καλύψουν το νότιο Αιγαίο και σταδιακά να επεκταθούν στο βόρειο Αιγαίο και στο Ιόνιο. Στα υπάρχοντα συστήματα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και μοντέλα θαλάσσιας κυκλοφορίας υψηλής χωρικής ανάλυσης, οι προγνώσεις των οποίων αποτελούν το απαραίτητο συστατικό όλων των σύγχρονων συστημάτων έρευνας και διάσωσης. Επ’ αυτού, ας σημειωθεί ότι το ΕΛΚΕΘΕ υλοποιεί από τον Ιούνιο 2021 μνημόνιο συνεργασίας με το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού για την Έρευνα και Διάσωση (ΕΚΣΕΔ) για την παροχή προγνωστικών δεδομένων του συστήματος ΠΟΣΕΙΔΩΝ και εργαλείων προσδιορισμού περιοχών έρευνας σε περίπτωση θαλάσσιου ατυχήματος σε όλο το FIR Αθηνών. Μάλιστα, στις αρχές Αυγούστου 2022 δόθηκε προς το ΕΚΣΕΔ πρόσβαση σε διαδικτυακή εφαρμογή που αναπτύχθηκε από το ΕΛΚΕΘΕ, όπου ο χρήστης μπορεί να πραγματικό χρόνο να καθορίσει το σημείο του θαλάσσιου ατυχήματος και να λάβει επίσης σε πραγματικό χρόνο προσδιορισμό της περιοχής όπου θα πρέπει να προσανατολιστούν οι έρευνες των ομάδων διάσωσης.
- Επιπλέον, το ΕΛΚΕΘΕ συμμετέχει μέσω του Τομέα Επιχειρησιακής Ωκεανογραφίας του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Copernicus Marine, έχοντας την ευθύνη για την καθημερινή παραγωγή και διάθεση, μέσω της ιστοσελίδας του Copernicus Marine, ποιοτικά ελεγμένων αναλύσεων και δεκαήμερων προγνώσεων ανεμογενών κυματισμών για όλη τη λεκάνη της Μεσογείου. Η πρόγνωση ακραίων κυματισμών έχει ήδη αναπτυχθεί και θα συμπεριληφθεί στην επόμενη έκδοση του συστήματος πρόγνωσης που έχει προγραμματιστεί να τεθεί σε λειτουργία τον Νοέμβριο του 2023. Τέλος, το ΕΑΑ, στο πλαίσιο του έργου ΝΟΑ-AEGIS/ΠΑΓΓΑΙΑ που προαναφέρθηκε, έχει ήδη προϋπολογίσει και καταρτίσει τις τεχνικές προδιαγραφές για την προμήθεια αντίστοιχων οργάνων με αυτά που προβλέπει το ΤΑΛΩΣ. Συγκεκριμένα, θα γίνει προμήθεια ραντάρ καιρού, επίγειων μετεωρολογικών σταθμών (που θα αναβαθμίσουν το υπάρχον επιχειρησιακό δίκτυο 510, και άνω, σταθμών), δίκτυο καταγραφής κεραυνικής δραστηριότητας υψηλής ακρίβειας για την Ελλάδα (το οποίο θα συμπληρώσει το πανευρωπαϊκό δίκτυο ΖΕΥΣ που λειτουργεί το ΕΑΑ από το 2005) και φωτόμετρων, που θα ενισχύσουν περαιτέρω τα επιχειρησιακά συστήματα παρακολούθησης και πρόγνωσης καιρού που υποστηρίζονται από την ομάδα πρόγνωσης καιρού ΜΕΤΕΟ.

Καταλήγοντας, το ΔΣ του ΕΛΚΕΘΕ ζητά:

- Την άμεση ενημέρωση και παρέμβαση του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ), σχετικά με την επιχειρούμενη αυθαίρετη αναδιάταξη του ερευνητικού ιστού της χώρας.
- Την άμεση παρέμβαση των αρμόδιων για την εποπτεία της Έρευνας κυβερνητικών αρχών, σχετικά με την επιχειρούμενη διεμβόλιση θεσμοθετημένων ερευνητικών και επιχειρησιακών δράσεων του ΕΛΚΕΘΕ και του ΕΑΑ.
- Τη συνολική επανεξέταση του πλαισίου υλοποίησης και μελλοντικής λειτουργίας και συντήρησης του έργου/συστήματος ΤΑΛΩΣ, από μηδενική βάση, μαζί με τους καθ' ύλην αρμόδιους ερευνητικούς φορείς, ΕΛΚΕΘΕ και ΕΑΑ, ούτως ώστε, μέσα από μια τέτοια, σημαντική επένδυση, να επιτευχθεί πραγματική αναβάθμιση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, των λιμενικών εγκαταστάσεων και της έρευνας και διάσωσης στον χώρο ευθύνης της Ελλάδας.
- Την άμεση παρέμβαση της πολιτείας προκειμένου το υλοποιούμενο μνημόνιο συνεργασίας ΕΛΚΕΘΕ – ΕΚΣΕΔ για την Έρευνα και Διάσωση στη θάλασσα να τύχει πραγματικής υποστήριξης και περαιτέρω αναβάθμισης, όπως κατ' επανάληψη έχει συζητηθεί με στελέχη του Λιμενικού Σώματος και επισημανθεί από την αρμόδια ερευνητική ομάδα του ΕΛΚΕΘΕ.

Με την παρούσα απόφαση ενημερώνει:

- Τον Πρωθυπουργό της χώρας, κ. Κυριάκο Μητσοτάκη
- Τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, κ. Άδωνι Γεωργιάδη
- Τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κ. Ιωάννη Πλακιωτάκη
- Τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, υπεύθυνο του τομέα Έρευνας και Καινοτομίας, Δρ. Χρίστο Δήμα
- Τους Γενικούς Γραμματείς, Καθ. Αθανάσιο Κυριαζή (ΓΓΕΚ) και κ. Εμμανουήλ Κουτουλάκη (ΓΓΑΝΠ)
- Τον Πρόεδρο, Καθ. Σπυρίδωνα Αρταβάνη – Τσάκωνα και τα μέλη του ΕΣΕΤΕΚ
- Τον Πρόεδρο της Βουλής, κ. Κωνσταντίνο Τασούλα
- Τον Πρόεδρο, Καθ. Χρήστο Ταραντίλη και τα μέλη της Μόνιμης Επιτροπής Έρευνας και Καινοτομίας της Βουλής των Ελλήνων.

Με εκτίμηση
Εκ μέρους του Δ.Σ. του ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.

Δρ. Αντώνιος Μαγουλάς